ابوالفضل نسایی / ایران

قصه عجیب این روزها؛ ورشکستگی ناشران، رونق بازار کتابخوانی

بازگشت به گوتنبرگ

محمد مطلق
دبیرگروه گزارش

چندی پیش رئیس اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران اعلام کرد این صنف دچار خسارت ۹۰درصدی شده و ۱۰ درصد باقی مانده هم صرفاً مربوط به فروش آنلاین است وگرنه وضع دردناک‌تر از اینهاست. هومان حسن‌پور همچنین گفته بود ناشران به امید نمایشگاه، تمام سرمایه خود را برای تولید کتاب گذاشتند که آن هم برگزار نشد و حالا نه نقدینگی دارند، نه می‌توانند سر موعد چک‌های شان را پاس کنند.

اگر سه واژه ناشر، کتاب و کرونا را در اینترنت جست و جو کنید، به انبوهی از گفت و گوها از سوی اتحادیه‌های ناشران استان‌های مختلف برمی‌خورید که همگی آنها به نوعی اعلام ورشکستگی می‌کنند یا نسبت به آن هشدار می‌دهند. اما آیا ورشکستگی ۹۰ درصدی ناشران به این معناست که ۹۰ درصد از میزان مطالعه جامعه ایرانی با گرفتاری‌های ناشی از کرونا کاهش پیدا کرده است؟

آیا می‌توان ادعا کرد با افزایش فراغت و خانه نشینی، لااقل بخشی از جامعه ایرانی بیش از پیش به مطالعه روی آورده اما درعین حال از ترس کرونا و همین طور از ترس قیمت‌های کمرشکن کتاب، کمتر تمایلی به خرید دارد و نیاز خود را به اشکال دیگری برآورده می‌کند؟

داوود پنهانی روزنامه‌نگار و گرداننده کانال «کتابخانه کوچک من» می‌گوید: «من در مورد آمار ورشکستگی ناشران تردید دارم و از طرف دیگر با بازخوردهایی که در فضای مجازی می‌گیرم، نسبت به بالا رفتن سطح مطالعه خوشبین هستم. چون هم به نظرم خرید آنلاین زیاد شده، هم مطالعه کتاب‌های پی دی افی و زیراکسی بالا رفته که این دو مورد آخری هیچ وقت در آمار مطالعه گنجانده نمی‌شود. حالا اینکه چرا کاغذ گران است و چرا قیمت کتاب این طور سرسام آور شده یا چرا خیلی از ناشرها نمی‌خواهند تن به قواعد جدید بازار بدهند، تقصیر مخاطب نیست. مخاطب خوراک خود را هر طور شده، تهیه می‌کند. خود من در همین روزهای دورکاری و خانه نشینی لااقل ۳۰ جلد کتاب پی دی افی دانلود کردم و خواندم. چند بار هم البته سفارش خرید آنلاین دادم.»

کسانی که چنین دیدگاهی دارند، معتقدند سیاست غلط افزایش تعداد ناشران در سال‌های گذشته و وابسته کردن آنها به رانت دولتی نه تنها تا کنون هیچ کمکی به بالا رفتن سطح مطالعه نکرده، بلکه اغلب باعث به هم خوردن تعادل بازار و سرخوردگی ناشران و مخاطبان واقعی نیز شده است و حالا که با تنگنای اقتصادی رو به رو شده‌ایم و به تبع آن رانت نیز کاهش یافته، بخش قابل توجهی از ناشران به مشکل برخورده‌اند. از این که بگذریم، گرانی کاغذ و افزایش هزینه‌های چاپ و درنهایت کرونا به عنوان شلیک نهایی، ناشران شناخته شده را هم با مشکل مواجه کرده است اما ظاهر معادلات بازار کتاب و کتابخوانی درحال جا به جایی است به این معنی که هرچه میزان خرید کتاب پایین می آید، سطح مطالعه افزایش پیدا می‌کند.

سعید معیدفر جامعه شناس، در تحلیل چنین وضعیتی می‌گوید: «طبعاً وقتی اشتغال کم می‌شود و از تردد افراد در خیابان و رستوران و پارک یا تفریحاتی مثل دورهمی‌ها و میهمانی‌ها کاسته می‌شود، آدم‌ها در خانه فرصت و فراغت بیشتری پیدا می‌کنند اما این طور نیست که بگوییم حالا چون خانه نشینی و فراغت در خانه بیشتر شده، حتماً همه به سمت مطالعه خواهند رفت. درواقع بهتر است این طور بگوییم که افراد به عادت‌های پیشین خود تمایل بیشتری نشان می‌دهند. خب مردم ما در خانه به تلویزیون و کانال‌های ماهواره‌ای و پیگیری شبکه‌های اجتماعی از طریق تلفن همراه تمایل بیشتری دارند اما می‌توان گفت به همین میزان مطالعه هم رشد کرده است یعنی نسبت افزایش هر دو یکسان است. کسی که اهل مطالعه بوده، حالا از فراغت خود بیشتر استفاده برده اما نمی‌شود گفت رسانه‌های مکتوب در دوران خانه نشینی جای رسانه‌های دیداری شنیداری را گرفته‌اند، چون در کل ایرانی‌ها به رسانه‌های دیداری شنیداری علاقه بیشتری دارند و در این میان تلفن همراه پرمصرف‌ترین کالای فرهنگی ماست.»

معیدفر افزایش مطالعه را می‌پذیرد با این قید که نسبت آن را برابر با افزایش استفاده از تلفن همراه، تلویزیون و شبکه‌های ماهواره‌ای می‌داند اما **اصغر مهاجری** اساساً هیچ یک از عوامل بالا را نشانه‌ای از بالا رفتن یا پایین آمدن میزان مطالعه جامعه ایرانی نمی‌داند. به اعتقاد این جامعه شناس نه کرونا، نه ورشکستگی ناشران، نه افزایش خرید آنلاین کتاب و نه استقبال از کتاب‌های زیراکسی و پی‌دی افی و نه حتی برگزاری نمایشگاه کتاب یا به هم خوردن آن، نشانه تغییر رویه جامعه ایرانی در زمینه مطالعه نیست: «کتاب خواندن نسبت مستقیمی با نوشتن دارد و از آنجایی که جامعه ایرانی، یک جامعه نانویس است، سطح مطالعه همیشه پایین بوده؛ بنابراین متغیرهایی که به آن اشاره می‌کنید، در کل تغییر معناداری ایجاد نمی‌کند. بحث اصلی این است که جامعه ایرانی به عکس جامعه اروپایی از روی عصر گوتنبرگ یا عصر چاپ پریده و درنتیجه جامعه‌پذیر هم نشده است، درحالی که اروپایی‌ها هم عصر گوتنبرگ را پذیرفتند هم جامعه پذیر شدند. بنابراین ما از یک عصر شفاهی به عصر دوم شفاهی منتقل شده‌ایم و این را می‌شود از حجم مکالمات تلفنی، تحلیل‌های بی‌پایه و اساس روزمره و... دید.»

> مردم ما در خانه به تلویزیون و کانال‌های ماهواره‌ای و پیگیری شبکه‌های اجتماعی از طریق تلفن همراه تمایل بیشتری دارند اما می‌توان گفت در دوران خانه‌نشینی به همین میزان مطالعه هم رشد کرده است یعنی نسبت افزایش هر دو یکسان است. در کل ایرانی‌ها به رسانه‌های دیداری شنیداری علاقه بیشتری دارند و در این میان تلفن همراه پرمصرف‌ترین کالای فرهنگی ما است

همان گونه که حرف زدن با شنیدن ارتباط مستقیمی دارد، خواندن هم با نوشتن مرتبط است و از نظر مهاجری ناتوانی در نوشتن می‌تواند به معنای ناتوانی در خلاقیت، عمق‌بخشی و قدرت نظم دهی باشد که مشکل اساسی جامعه ایرانی است و ریشه‌ای تاریخی دارد. آسیبی بزرگ که مانع رسیدن به توسعه فراگیر است. او به عنوان مثال به ناتوانی بخش بزرگی از دانشجویان برای نوشتن پایان نامه اشاره می‌کند و می‌گوید: «اگر دانشجوی ما نمی‌تواند پایان‌نامه‌اش را خلاقانه، عمیق و منسجم بنویسد، تنها به این دلیل نیست که تمرین انشا ندارد، نوشتن خلاقانه موضوعی بزرگ تر از انشاست. همین طور ما با پدیده فراگیری به نام کپی کردن رو به رو هستیم که باز دلیل دیگری برای نانویس بودن جامعه ایرانی است.»

وی عصر دوم شفاهی را بازتولید دوره پیش از چاپ در شبکه‌های مجازی می‌داند و به پژوهش‌های متعددی اشاره می‌کند که در این زمینه صورت گرفته است. به اعتقاد او، همان طور که اشاره شد، ریشه بخشی از این مشکل را باید در تاریخ استبدادزده ایران و احساس ناامنی از نوشتن و ثبت کردن جست و جو کرد. بنابراین نیازی به گفتن نیست که در جامعه ما گوش‌ها تیزتر از چشم‌ها، زبان‌ها تواناتر از قلم‌هاست. اما آیا این پایان راه است؟ آیا نمی‌توان به خودآگاهی آرام آرام جامعه ایرانی در مسیر خواندن و نوشتن خوشبین بود؟ به نظر می‌رسد کرونا در این زمینه هر هنری که در آستین داشته، صادقانه و دلسوزانه در طبق اخلاص گذاشته است چنانچه به گفته بسیاری از متفکران، امروزه اندیشیدن به مسائل ساده پیرامونی، به یکی از عادات روزمره عامه مردم تبدیل شده است. مگر منظور از مطالعه چیست؟

بیژن اشتری روزنامه‌نگار و مترجم آثار تاریخ معاصر سیاسی با تأکید بر این نکته می‌گوید: «کرونا شوک بزرگی برای بشر بود؛ یک اتفاق عظیم که تاریخ را به دو بخش تقسیم کرد؛ تاریخ پیش از کرونا و تاریخ پس از کرونا. به نظر من در سال‌های آینده کتاب‌های زیادی از اندیشمندان و متفکران جهان درباره این اتفاق بزرگ خواهیم خواند. بنابراین طبیعی است که همه ما درباره آن فکر کنیم و درمورد رابطه خودمان با یکدیگر، رابطه و نقش و جایگاه‌مان بین جوامع دیگر یا نوع رابطه‌ای که با طبیعت داریم بیندیشیم. همه ما به نوعی درحال بازاندیشی و پیدا کردن دوباره خودمان هستیم. این اتفاق، اتفاق بزرگی است.»

این اتفاق بزرگ و آثار و تبعات آن، اخبار ناگوار روزانه، مرگ هم میهنان و فشارهای اقتصادی با فراغت و خانه نشینی هم معنای عجیب ومتضادی می‌سازد. از یکسو به گفته اشتری دست و دلت به کار نمی‌رود و از یکسو زمان بیشتری برای اندیشیدن و مطالعه داری: «راستش را بخواهید من این مدت بیشتر مشغول کار خودم بودم؛ یعنی ترجمه و آن طور که باید و شاید نتوانستم مطالعه کنم. چون مطالعه تمرکز و خیال راحت می‌خواهد.» وی در عین حال آمار ورشکستگی ناشران را هم اغراق آمیز می‌داند و می‌گوید: «لااقل مشاهدات میدانی من نشان می‌دهد مردم همچنان کتاب می‌خرند؛ البته حضور در کتابفروشی‌ها کم شده اما به همان میزان خرید آنلاین هم بالا رفته است. اینکه ناشران در فشار هستند و حتی یک سوم یا یک دوم درآمد خود را از دست داده‌اند، می‌تواند درست باشد اما این نه به معنای ورشکستگی کامل صنعت نشر است نه اینکه مردم دیگر کتاب نمی‌خوانند.»

چه کسی می‌داند؛ شاید عدو سبب خیر شد و لااقل کرونا یادمان داد از این پس گوش‌ها را ببندیم و چشم‌ها را باز کنیم، زبان در کام بگیریم و بخوانیم و بنویسیم. ظاهراً راه دیگری برای توسعه انسانی یافت می‌نشود، جسته‌اند پیش از ما.

جـــدول سـودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

۳۳۹۳

آسان

	۹					۱	۲	
		۴		۲	۵			۹
۷			۶	۱				۴
۸		۹			۴		۶	
۳		۲		۶		۸		۷
	۵		۸			۴		۱
۹				۴	۶			۸
۲			۹	۵		۶		
	۸	۶					۱	

متوسط

	۷			۳			۲	
		۲			۵			۱
		۶		۱	۸	۳		۹
				۵	۲	۹		
	۹						۴	
		۳	۴	۶				
۷		۵	۳	۲		۶		
۳			۵			۱		
	۱			۴			۵	

سخت

			۳	۸	۲	۶		
۹								۳
					۱	۲	۷	
				۲			۸	۵
		۲				۹		
۳	۹			۷				
	۷	۳	۵					
۴								۷
		۹	۲	۶	۷			

خیلی سخت

				۱			۳	۶
		۸	۲				۹	
	۷			۴		۵		
۱			۳					
۶		۴				۳		۵
					۴			۲
		۱		۸			۷	
	۸				۱	۲		
۷	۵			۲				

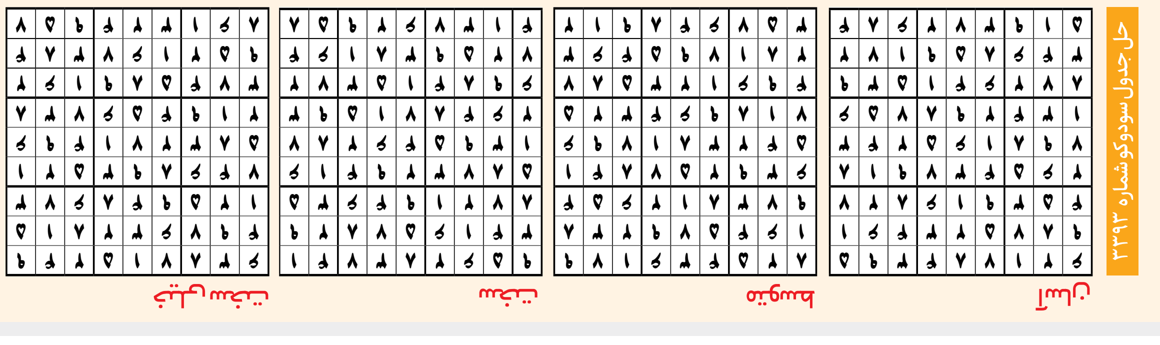
حل جدول سودوکو شماره ۳۳۹۲

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه *ایران* دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۷۳۵۹

جدول عادی

افقی:

۱- قلیل- شاعرعصر نادرشاه افشار و از بنیانگذاران دوره بازگشت
۲- مزدور- بند بین استخوان‌ها- نام «ریلکه» شاعر آلمانی
۳- فرمانروایی- طینت- سخت‌ترین حالت هر ماده
۴- مدیر مالی خانه- حق مخالفت- شهرنیروگاه- گسترنی صیاد
۵- برکت برنج- هادی برق- طبق قانون
۶- دارنده- کنایه از دوست بی ریا- بر ساحل بجویید
۷- از اقوام آسیای میانه- نام پسرانه فرنگی- منطقه تفریحی «تهران»
۸- مخفف از ما- تابلوی تبلیغاتی- خویش و شخص
۹- اندرونه- درس تمرین نویسندگی- کلمه دعایی به‌معنی باشد
۱۰- جنس مؤنث- راضی- جواب گرفته
۱۱- همه- از مراکز استانی- عدد تیم والیبال
۱۲- عنب الثعلب- با «برق» آید- سبزی نواری- غلام
۱۳- بی زرع و کشت- کشور «نیشکر»- آگهی تبلیغاتی
۱۴- ایزد پاک- نویسنده- شهری در جنوب غرب «تبریز»
۱۵- کنایه از به خاطر سپردن- پایان نامه

عمودی:

۱- مباشر- شیرینی ماه مبارک رمضان
۲- سرمربی «استقلال تهران»- وقت- عصاره دارویی و صنعتی درخت بلوط
۳- .... درخانه و ما گرد جهان می گردیم- حلال شرعی- درآمد حاصل از کار
۴- الفبای تلگراف- قوچ- پیش درآمد کاشت- برکس مگویید
۵- دست به دامن شدن- دارای محصول یا میوه- پاسخ نومیدکننده
۶- موضوع آهنگ- مسافربر- وسیله‌ای برای تقویت شنوایی
۷- سحر، جادو- هم اکنون- ریاکار
۸- کاخ- یکی از اصول بسیار مهم و اساسی در تولید محصولات زراعی و باغی- امر از بودن
۹- نام پسرانه- جست‌وجو، تفحص- کابین
۱۰- دوبارگی- یکی از مناطق برتر کشور به‌لحاظ طبیعت گردی- تلخ
۱۱- دهان- مدارک- قائم به‌ذات
۱۲- متحیر- کلمه نهی از گفتن- با «خراج» آید- معدن
۱۳- اختیاری و بخواست- آبیاری زمستانی- محافظ صفحه‌نمایش گوشی موبایل
۱۴- نام «شاهرخ شاهی» بازیگر- مخفیانه گوش دادن به مکالمه خصوصی دیگران بدون رضایت آنها- سهم داشتن
۱۵- مراسم بزرگداشت- محصل

جدول ویژه

افقی:

۱- وظیفه و عمل- از جاذبه‌های طبیعی زیبای «داراب»
۲- عقب- معذرت- سازی از خانواده ویولن
۳- خشکی میان آب- نواله- پوشاننده
۴- عضو مرغ- غمگین- بهتر است سبک صرف شود- عصبی
۵- ریشه- شعله‌ور- سلاح انسان‌های اولیه
۶- قهوه خانه- حرفه‌ای در صنعت و زیرگروه نخستین صنایع چوب- ضمیر شیطانی
۷- شامی- امیدوار- سرآمد
۸- جد- اثر «هرمان هسه»- کلام پرسش
۹- مشرف شدن- مجموعه داده‌های عددی مربوط به یک موضوع- بند
۱۰- مشک آب- مولد انرژی- رفتگر
۱۱- مرد لاغر- میمون آدم نما- مادر محلی
۱۲- نسیه نیست- حیا- زمان مقرر- اگر دو تا شوند باز هم به هم نمی‌رسند!
۱۳- شانه به سر- پیروز شدن- شهری در «هند»
۱۴- باجه- شب اول زمستان- ..... که اشک در غم ما پرده در شود
۱۵- مثنوی «سلمان ساوجی»- جاروی دسته دار

عمودی:

۱- مخترع «ذره بین»- اثر «آگاتا کریستی»
۲- مرتعش- فیلم جدید «الناز شاکردوست»- مربوط به زمان گذشته
۳- ضمیر اشاره- جد و جهد- سرگشته
۴- جوش ریز- یک دفعه- یک چهارم- پیشوند یک دهم
۵- منجم و فیزیکدان «انگلیسی»- توصیه- شماره رمز
۶- جست و خیز- بزرگراهی در پایتخت- نزدیکی جستن به چیزی یا کسی
۷- یکمین- روستایی در شهرستان «آوج» استان قزوین- رب النوع جنگ
۸- روزی- گیاهی بسیار زیبا که زیبایی خاصی به منزل می‌دهد- سطل آبکشی از چاه
۹- نوعی خشکبار- نرم افزار مدیریتی- مرغ آتش
۱۰- فیلم «جورابیت»- حیله- آب مایه دباغی
۱۱- طرف- منشی قدیم- مستمری
۱۲- فرمان سکوت- آرایش- مویی بر سر ندارد- روش
۱۳- مسافر- علم- از گناهان
۱۴- نویسنده «فرانسوی»- فراهم- ۲ برابر صد
۱۵- واضع «بنیاد انواع»- هافبک تیم ملی کشور رمان

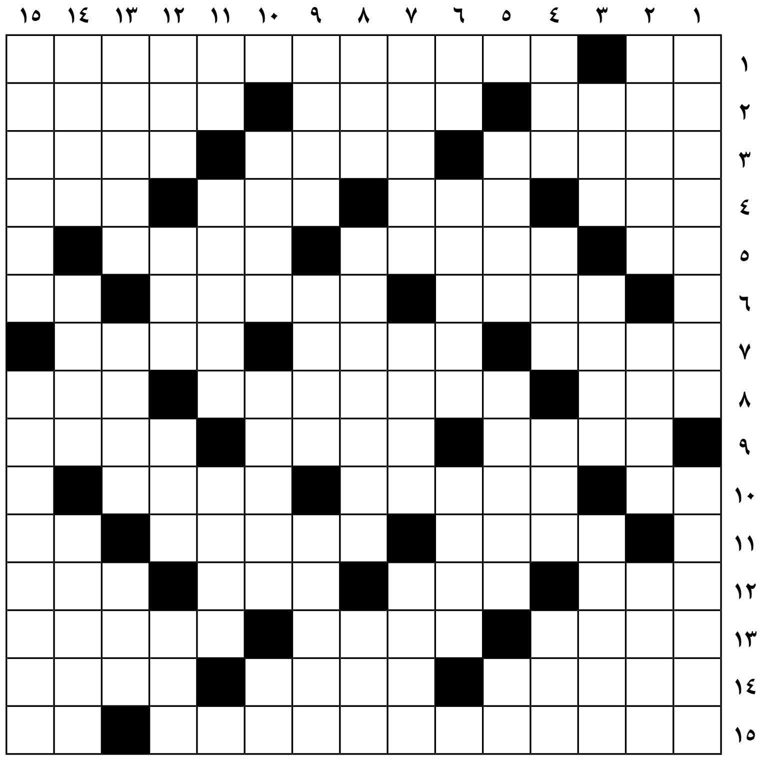

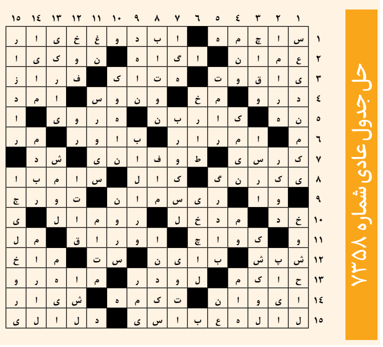
حل جدول عادی شماره ۷۳۵۸

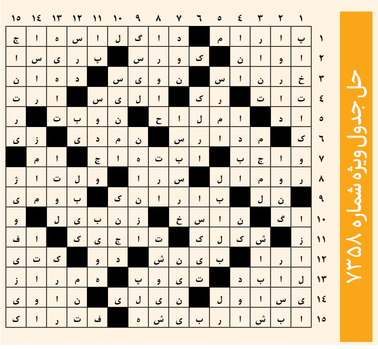
حل جدول ویژه شماره ۷۳۵۸